



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



H. Rasmussen & Co. Copenhagen 1889

C. A. Rasmussen & Co. Copenhagen

L. W. Egner & Kohnen 1889

RESTRUP

i Jylland.

RESTRUP

i Jylland.



Ved den saakaldte Hæseris-Aa, som ved Aalborg heder Vester-Aa, ligger i Aalborg Amt, Hornum Herred, Nørholm Sogn den gamle Herregaard Restrup, tidligere Resstrup; den kaldes ogsaa Store-Resstrup i Modsætning til Lille-Resstrup i Rinds Herred, Hvam Sogn. Aaen er ved denne Gaard ifkun liden; den driver her en Mølle, fra hvilken den dels løber igjennem Gravene imellem Vorge- og Løbegaard, dels igjennem Haven og Skoven. Gaarden har en skøn Veliggenhed med en yndig Have og en Ellestov langs Aaen, og derfra kommer man til smukke Enge, omkransede af Elletræer. Ude i Kæret nord for Gaarden begyndte i sin Tid en af Gaardens Ejere Iver Rosenfrands-Lewetzau at bygge en Auløgaard; men Døden stansede hans Virksomhed, og den blev ødelagt af hans Eftermand. Siden den Tid har hin, vel af Brede over, at hans Vært er blevet forstyrret, ikke unbt Gaardens Folk Ro; ofte blede Studene jagne ud af Folden om Natten, saa at ingen Røgter vilde ligge i Kæret. Og saa inde i Gaarden driver han fundum sit Uvæsen. Om Aftenen kommer han kjørende, saa at Folk løbe til i den Tank, at fremme nærmere sig; ubertiben hade endog Studene slaet sig løse. Men ogsaa en god Aand i Stikkelse af en hvid Dame har hjemme paa Gaarden; dog ved man ikke synderligt om hende, uden at hun elsker Ørn og ubertiben højer sig over smaa søvne Piger og kyster dem. Hun opholder sig især i et Bærelse ved Siden af Høveluen.

Resstrup tilhørte en lang Tid den mægtige Et Gyldenstjerne, maaffe

længe før det 15de Hundrebaar. I Aaret 1408 var Henrik Knutsen Gyldenstjerne Gaardens Ejer og øvede da Voldsomheder imod Hr. Niels Wikkelsen, der samme Aar var bleven Provst paa Tyrholm i Thy, og afbrændte hans Hus. Biskop Christiern i Ribe, Prebbjörn Pødebusk og Erik Nielsen fik et Fortlig i Stand, i Følge hvilket Hr. Henrik Knudsen skulde bøde 1000 Mark lybft for al den Skade, han havde gjort paa Provstens Gaard, Hus, Gods og Tjenere; men han pantsatte i Steden en Landgilde af 5 Læster Korn til Provsten. Derpaa udstæbte Provsten s. A. et Brev om, at Henrik Knudsen havde fyldestgjort ham for al den ham tilskjede Skade, og 1426 lovede Provsten Hr. Henrik og hans Tjenere et stadigt Vensteb og kunngjorde, at nu havde han ifkun 400 Mark til gode af hin Sum. Hr. Henriks Forfædre havde i lang Tid haft Herlighedsretten over Sønderholen og Frelsev Kirker; men Vibnesbyrne berom vare i Tiberens Løb tabte, og besarsfag udstæbte Pave Eugenius den fjerde i April 1445 et Brev til Abbeben i Om Kloster, at han skulde indhente Underretning om Sagen og tage Bestemmelse desangaaende. Hr. Henrik Knudsen, der var gift med Fru Anne Munk, Datter af Hr. Mogens Munk og Fru Kirsten Thott, opnaede en meget høj Alder; han var 1450 og senere Rigsraad og deltog da i Underhandlingerne med de svenske Rigsraader, i Følge hvilke Norge blev afstaaet til Christiern den første. Endnu i Aaret 1462 fremtraadte han som Vidne paa Aars Herredsting i en Sag om Bisgaard i Ravnkilde Sogn, som var

RIESTRUP

i Jylland.

kommen fra Viborg Bispestol uden Vederlag. Samme eller følgende Aar for-
lob han denne Verden; thi 1463 fik hans ældste Søn Tilladelse til at udløse
Bygholm Slot fra sine Medarvinge efter Faderen. Denne Søn Hr. Knud
Henrikssen, der ved sit Giftermaal med Komfru Hilleborg Skinkel blev
Ejer af Ivernæs (Vedelsborg), var Rigsraad allerede i Faderens Levetid
1460 og døde 1467. S. A. fik hans Enke Stabsstøtte paa de Len, han
havde haft af Kronen. Sønnen Hr. Henrik Knudsen arvede Røstrup og
Ivernæs. Angaaende Hertighedsretten til de to før nævnte Kirker havde han
en Strid med Biskop Knud af Viborg, og denne neblagde tilslidt Forbud
imod Brugen af dem. I den Anledning havde hans Moder Fru Hilleborg
St. Kjelds Dag i Aaret 1477 paa Aalborg Raadhús et Møde med Præsten
Hr. Dve Tenssen, som Biskopen havde kaldet til disse Kirker. Hun spurgte
ham da, om han havde Magt til at løse Sønderholm og Frelved Kirker af
det Forbud, Biskopen ved sit Brev havde udstædt angaaende dem; dette ind-
rømmede han, hvis hun og Sognefolkene vilde anuamme ham til Præst samme-
steds. Hun tilbød sig at aadne Kirkerne for ham, indtil Striden imellem
Biskop Knud og hendes Søn var afgjort, og da stulde Kirkerne staa den
aaben, der havde Ret. Derfor det var Biskopen, da vilde hun antage Hr. Dve
Tenssen til sin Præst; men hvis hendes Søn havde Retten paa sin Side,
vilde hun lønne Præsten for den hastes Umage. Derpaa kunde denne ikke gaa
ind, men paastod at ville antages uden Vetingelse; dette afflog hun, inden hun
havde raadført sig med sin Søn og sine Venner. Hun spurgte derpaa Byens
forsamlede Borgemeister og Raad og Borgere, om nogen kunde mindes, at der
nogensinde havde været en anden Præst til de to Kirker end den, som Hr.
Henrik Knudsen og hans Æt havde undt Kirkerne. Somme af dem kunde
da huske 80 Aar, somme 70 og andre 40 Aar tilbage i de fire Biskopers Tæds,
Hermanns, Thorlavs og nu Knuds Tid; dog altid havde Ætten Gylben-
stjerne ulast og ulæret søet Raldret til Kirkerne. Dagen derefter (12te Juli) lob
hun oplage et Tingsvidne paa Hornum Herredsting om denne Ret, og det
løb paa, at Gylbenstjernerne altid havde efter eget Lykke givet de to Menig-
heder Præst uden at spørge Biskop eller Domkapittel derom. Med Hans
Henrikssen i Raadbegeard i Ellidsøvej Sogn havde Hr. Henrik Knudsen
en Retsstrid, der i Aaret 1492 blev afgjort saaledes, at hin paa Hornum

Herredsting vidne, at han ingen Del eller Ret havde i den Ager i hans
Aabggetoft i Andrup (Annerup) og den Eng, hvorefter de havde traktets. Hr.
Henrik Knudsen, der var Rigsraad og Lensmand paa Tjørning Slot, døde
i Aaret 1517. Hans Enke, Fru Karen Wille af Søholm, stiftede først i Aaret
1530 med sine Børn, og da tilfaldt Røstrup Sønnen Gabriel Gylben-
stjerne. Efter hans Døds blev der Aaret efter foretaget Ribemands- og
Sandemændstog for at afsætte et nøjagtigt Grændsestykke imellem Røstrup
og Landbøghen Hæseris; men heraf havde han kun libet Gaad; thi i Aaret
1537 stævne hans Frænde Knud Pedersen Gylbenstjerne til Tim
paa alle Løbsejeres Begne ham for Kongens Retterting, paa Grund af at han
ved disse Tog havde stilt dem ved Hæseris Enge, hvilket de mente at være
imod Loven. Kong Christian den tredje led nu selv Markstykke tillige
med Rigsraaderne Hr. Mogens Gjøse, Hr. Johan Pantzau, Hr. Dve
Lunge, Mogens Munk, Erik Banner, Erik Krummebige og Peder
Ebbesen Galt, og de dømte, at det ældre Stykke var det rette, men det ny,
som Gabriel Gylbenstjerne havde ladet gjøre, stulde være dødt og magtes-
løst; ifkun en Stuv (Stump) Eng, der fra Knuds Tid havde ligget til Røstrup,
kunde han beholde. Gabriel Gylbenstjerne, der var Embedsmand paa
Drum Slot, havde 1540 for Kongens Retterting en Strid med Ejler Lykke,
der førte Sagen for sin Maag (Svooger) Mester Morten Krabbe, Provst
paa Thyholm; Trætten drejede sig om de 5 Læster Korn, Henrik Knud-
sen i Aaret 1403 havde pantfat. Nu havde Røstrups Ejer villet udrede
Pantefummen, og, da den ej blev modtagen af Pantthaveren, indlagt den i
Fjerdingkirken (et Slags Hovedstykke i en af et Herreds fire Fjerdinge) Furup
i Røst Herred. Han vandt derfor denne Sag. 1554 havde han en Strid
med Borgerne i Aalborg, som han nægtede Ret til Fiskeri paa Dalingsør eller
Damsø; men denne Strid vedvarede længe efter hans Tid. En anden Trætte
imellem ham og Domprovst Anders Warby i Viborg blev ogsaa samme Aar
forsøgt afgjort i Mindelighed af Erik Krabbe til Bøstrup, Albert Skeel
til Hammelmoose og Jakob Brokkenhus til Damsø, men med ligesaa libet
Helb. Den angik Grændsestykkellet imellem Røstrup og Nørholm By og Birk.
Det følgende Aar omskiftede Gabriel Gylbenstjerne det timelige med det
evige, og Gaarden tilhørte derefter hans Enke Fru Kirstine Friis, Datter

RESTRUP

i Jylland.

af Sep Friis og Fru Helvig Høg. Allerede 1556 blev denne Strid med Domprosten forfat, og i Følge et Kongebud skulde nu Hr. Otte Krumpen til Skjotterup, Iver Krabbe til Østergaard, Otte Brahe til Knudsstrup, Just Høg til Wang tillige med Erik Krabbe og flere paakjende Sagen. Paa Fru Kirstines Vegne mødte Hans Holk til Varritsflov og Bjørn Raas til Staarupgaard og paa Domprostens Vegne Kammiffen Hr. Morten Hvæs og Anders Hansen. 1558 blev denne Sag atter paakjendt af Voldgiftsmænd. Den Gang ejede Fru Kirstine Friis endnu Næstrup, naaget hun 2 Aar tidligere havde skjødet fra sig og sine Arvinge til Jomfru Else Gylbenstjerne, en Datter af hendes Maag Hr. Mogens Gylbenstjerne og Fru Anne Sparre, og hendes Arvinge af den Ret i Bygningen paa Næstrup, som havde tilfaldt hende efter hendes afdøde Mand. Hvis Else Gylbenstjerne ikke selv blev boende paa Næstrup, og enten hendes Fader eller en af hendes Brødre tog Bolig der, skulde han gjøre Jomfru Else Hyldest for denne Bygning. S. A. bestemte hun, at hendes Bønder og Tjenere i Skaane skulde være hendes „Brøder“ Hr. Mogens Gylbenstjerne hørige og lydige. Fru Kirstine har vist nok ejet Næstrup indtil sin Død; thi endnu 1562 skrev hun sig til denne Gaard. 3 Maart 1567 havde hun forlært denne Verden, og samme Aar vidnede Fru Tytte Pøbebusk til Vosborg, Enke efter Knud Gylbenstjerne, Fru Anne Parsberg, Enke efter Christoffer Gylbenstjerne til Iversnæs og Peder Friis med Fuldmagt paa Hr. Mogens Gylbenstjernes Vegne, at de havde stiftet alt det Guld og Sølv, de finde i Alsborg, da de delte med Fru Kirstines egne Arvinge. Hver af sine fik da ved Lov og Ret 42 $\frac{1}{2}$ Lob „gjott“ ungerst Guld og 5 $\frac{1}{2}$ Lob og $\frac{1}{2}$ Kvintin Kroneguld og 1 Lob rhinsk Guld, 5 Dufater, deeligste 279 Guldgyltben og 20 stemplede Gyltben, 1 gammel Halv-Perlehue med nogle andre Smaating, som duebe libet, og Sølv i Kander, Støbe m. m. 196 Lob. Ligeledes havde de annammet hver 110 Rdr. paa Regnskab af Føgeben paa Næstrup. To Aar senere delte disse to Kvinder tillige med Hr. Mogens Gylbenstjerne til Skjærnholm Høvedsgaarden Næstrup paa følgende Maade: Den sidst nævnte fik den østre Ende eller Halvdelen af det store Hus med Kjelbere, baade den lille Vinkjelber, Brødkjelbereren og salig Gabriels egen Kjelber, med alle Stuer i samme Hus, som fandtes paa højre Haand, naar man kom op ad Vindel-

trappen. Denne Trappe tilfaldt Fru Tytte, hvisaarlag han skulde luffe alle Døre ud til den. Halvdelen af det søndre Hus og en Del af et Hus paa den norre Side af Voldstedet fik han ogsaa m. m. Den store Lade blev delt, og heraf fik han den midterste Del. Fru Tytte overtog paa sine Børns Vegne den vestre Ende af det store Hus med Kjelber under og den Kvist, Vindeltrappen gik op til, med alle Stuer paa den venstre Side af denne Trappe og alle Forstuer indenfor samme og 2 Trapper, der vare imellem 4de og 5te Loft og imellem 5te og 6te Loft, med Sangværket, Klokke og Klokketaarn, hvilket Sejer, værf hun skulde holde ved Lige. Af de andre Huse paa Voldstedet tilfaldt hende Halvdelen af det søndre, ligeledes noget af det østre Hus m. m. Fru Anne Parsberg, der var en Søsterdatter af Fru Tytte, havde affaaet alle Bygningerne paa Voldstedet og tog alene Forgrunden i Vorgegaarden, Altbligaarden og Urtegaarden fra Graven af og helt igjennem, hvorimod hun fik 1500 Rdr., og hun gjorde nu intet Krav paa de Penge, Fru Kirstine tidligere havde givet Jomfru Else i Gaardens Bygning. En Del af Ladegaardens nordre Ende fik hun ligesom en Del af de andre Udhuse, og end videre tilfaldt hende Smedien. Møllerne, Møllebakken og de store Damme nordøst for Gaarden, der nu ere blevne Enge og hve et saa smukt Skue, og hvor den gamle Mølle laa, skulde være fælles; de andre Damme deltes ligesom og den store Dæmning imellem Bankerne; Dæmningen skulde de holde i god Stand i Fællesskab. Ogsaa Herlighedsretten over Sønderholm og Frelser Kirker skulde være fælles, hvilket og var Tilfældet med Kalkstiven. 3 Rævningsforretningen nævnes Troldkirken, en gammel Stensætning, 70 Alen lang og 10 Alen bred. Marker og Enge stiftede de i 3 Dele ligesom og hver Landsby, der hørte til Forbegøstet. Dette Skiftebrev er udstædt i Kjøbenhavn den 7de September 1569. Deres Svogre og Sønner vare tilfede, nemlig Holger Rosenkrands til Voller og Eskild Hjøse til Skjorringe, Befalingsmand paa Nyborg Slot, Niels Hkke til Landerup (i Thy), Albert Friis til Haraldsker, Henrik Gylbenstjerne Mogensen, Fredbjørn Gylbenstjerne Knudsen, Henrik Gylbenstjerne Christoffer Jensen til Iversnæs og Henrik Gylbenstjerne Knudsen til Aagaard.

Hr. Mogens Gylbenstjerne, der var Danmarks Riges Raad og Høvmester, var ifkun saa Dage Medejer af Næstrup, da han døde i Byghnd-

RESTRUP

i Jylland.

eslen af Oktober s. A. Hans Hustru var gaet heden fem Aar i Forvejen, og ved Skiftet efter dem sit Sønnen Hannibal Gylbenstjerne Faderens Del af Restrup; han ejede Gaarden i det mindste fra 1577, da han lod optage Ringsvibne om dens Gnemærker. Christoffer Gylbenstjernes og Anne Parsberg's Søn Niels Gylbenstjerne nævnes som hans Med-ejer fra 1581 af. Fru Sytte Pødebuss var død nogle Aar tidligere; men hendes Arvinge synes at have afhændet sin Del af Gaarden til Hannibal og Niels Gylbenstjerne; thi ifkun disse to nævnes 1591 som Lødsjere i Restrup. De havde dette Aar Strid med Ove Lunge til Odden, Embedsmand paa Aalborghus, paa Kronens Vegne og Vørgerne i Aalborg angaaende Hystriet paa Restrups Grund. Opmandene Jakob Seefeld til Vøsborg, Henrik Lykke til Dvergaard, Prebbjörn Gylbenstjerne til Vosborg og flere dømte, at Aalborg Vørgere ikke kunde have Ret til at fiske paa Restrups Grund uden Gjernes Minde. S. A. førte Hannibal Gylbenstjerne den under Lundsbaek omtalte Ketsag for Fru Ermegaard Gylbenstjerne, Trub Bjørns til Bjørnholm Enke. Fra 1591 til 1594 var han Befalingsmand over Babuslen og havde derpaa Aastrup Slot og Len i Vendsjøel indtil 1ste Maj 1597. Hans Eftermand blev Enevold Kruse til Hjerimdslevgaard. 3 Aaret 1608 døde Hannibal Gylbenstjerne, og hans Enke Fru Helvig Raas, Datter af Bjørn Raas til Staarupgaard og Fru Christense Kotsfeld, som derpaa ejede hans Del af Restrup, var død i August 1640; thi da blev der holdt Skifte efter hende.

Naar Niels Gylbenstjerne har forladt denne Verden, vides ikke; men det har vel næppe været længe efter hans Farbrodersøns og Medejers Hedengang. Han var gift med Fru Kirsten Lykke, Datter af Hr. Jørgen Lykke til Dvergaard og Fru Beate Wrahe; og saa deres Afgiftsax var barnløst. Hans Broder Henrik Gylbenstjerne og Fru Verte Trolle havde en Datter Fru Karen Gylbenstjerne, der var gift med Gudske Lindenov til Rindøbold, og denne nævnes senere som Gjer af en Del af Restrup. Han maa imidlertid have afhændet sin Del af Hovedbygningen og kun have ejet en Del af Gødet. Han var Søkriger, gjorde 1605 som Kapitajn en Rejse til Grønland, hvorfra han førte sit Skib lykkelig hjem og blev modtagen med Velvilje af Kongen, uagtet han havde stilt sig fra sin

Esfabrechef. Aaret efter var han atter i Grønland, men denne Gang som Esfabrechef, 1607 var han i Middelhavet og blev 1610 Holmens Chef med en aarlig Løn af 600 Rdr. Spec. foruden 3 Høflæbninger og Foder til 2 Heste. 3 Aaret 1611 havde han Befalingen over en Eskadre i Nørresøen og blev Admiral. Aaret efter overførte han paa sine Eskibe Bert Kantzau's Tropper til Nland, hvorpaa denne Ø blev besat af de Danste. Ogsaa hans Dødsdødt er ubekendt. Hans Søn Christoffer Lindenov har efter ham arvet en Del af Restrup Gods. Han havde valgt Faderens Lødebane og blev ligeledes Holmens Chef, hvilket skete i Aaret 1645, og han fik da tillige Tittel af Oberstlieutenant. Hans Indtægter vare fra først af ligeledes 600 Rdr. foruden Høflæbning, men ifkun Foder til 1 Hest; 1649 fik han et aarligt Tillæg af 800 Rdr. Spec. Han vedblev at være Holmens Chef indtil 1657, da han blev afløst af Niels Juul. 3 Aaret 1656 blev Prinds Christian hylbet som Thronfølger i Norge, og Christoffer Lindenov havde Befalingen over de Eskibe, som i den Anledning bleve udrustede. 3 Slutningen af samme Sommer havde han 5 Linieskibe, 3 Fregatter og 2 Smaaskibe under sin Befaling ved Danzig for „at vaage over de danske Handelsinteresser“, i det Kong Karl Gustaf havde stor Lyk til at gjøre sig til Herre over denne Stad. Christoffer Lindenov var gift med Fru Dortha Friis, Datter af Lønne Friis til Høselager og Fru Anne Pødebuss.

Det oven nævnte Skifte af Aar 1640 blev efter kongeligt Paabud foretaget af Berner Parsberg til Lynberupgaard, Gunde Lange til Brejning, Lønne Friis til Høselager o. fl. imellem Fru Helvig Raas's og Hannibal Gylbenstjernes Arvinge. Fru Anne Raas, der var en Broderdatter af den først nævnte, fik den ene Del, og den anden tilfaldt Jørgen Marsvin til Vonsbjerg og Marsvinslund, som var gift med Fru Anne Helvig Gylbenstjerne, Datter af Mogens Gylbenstjerne til Søholm og Fru Sofie Kantzau; til ham havde de andre Arvinge solgt sine Rettigheder. Hovedgaardens Bygninger og Marker bleve nu delte imellem Fru Anne Raas, der var Enke efter Albert Røstrup til Børgaard (i Høllum Herred), og Jørgen Marsvin. 1646 nævnes disse begge som Gjere af Restrup. 1651 ejede Ingeborg Steel og Fru Maren Urup Halvdelen af Gaardens Bygninger, af Møllen og af Kirkerne og fulgte da disse 96 Aar. Hartkorn for 60

RIESTRUP

i Jylland.

Rbdr. Tønden til Tørgen Marfvn. Dennes Pengesager kom snart i Uorden. Han maatte 1655 sælge Aunshjærg; hans Svoger Niels Parsberg til Rynnderup, der var gift med Fru Hille Gyldestjerne, hans Hustrus Søster, gjorde det ene Udlæg efter det andet for ham fra 1642 af, saa at Tørgen Marfvns Gæld til Svogeren i Aaret 1656 beløb sig til 8,450 Rbdr. Spec. og med Omkostninger til 8,680 Rbdr. For denne Sum blev Riestrup med Mølle og Herlighedsbret til to Kirker af Hartorn i alt 192 Tdr. til 60 Rbdr. Tønden, overdragen til Niels Parsberg som et brugeligt Pant. S. A. lod denne optage et Ringvidne om, at Tørgen Marfvn, hans Frue, Børn og Folk, næmlig Gaardsfogeden, Kædefogeden, Pigen, Kuffen, Staltdrengen, Fole-drengen og Bødemesteren, havde holdt Hus paa Gaarden og ingen anden fra 14 Dage efter Rynbelmisse og til den Dag, da Bibnet blev optaget, den 18de Septbr. I den Tid havde de brevet Gaarden, pløjet, saet og høstet. Sex Aar senere var hans Krav steget til 12,707 Rbdr., og efter hans Paaftand udnævnte i Januar 1662 Landsdommeren Lavriks Belov til Kjølstegaard to Ridemænd til at gjøre ham Udlæg i Riestrup, næmlig Tørgen Seefeld til Vibborggaard, Befalingsmand over Dueholm Kloster, og Otte Friis til Riestrup. Ved at undersøge Forholdene fandtes det, at Riestrups Bygninger vare meget øde, Kirkerne Sønderholm og Frelsev meget brøstfældige, Amlingen ikke tilfulde brevet og Møllen, der stjblet 63 Tønder Mel, øde. I sit Indlæg i Sagen htrede Tørgen Marfvn, at han havde sat over 3000 Rbdr. paa Gaarden, opsat alle Kølster paa det sønbre Hus, opført en Del af Kæde-gaarden, udredet i Vranthlat og Afgift af Gaarden, foruden af Vøndergodset, 960 Rbdr., 100 Tønder Havre, 80 Tønder Rug og desuden Ol, Mad, Vin, Brønbevin, Heste og mere. Han mente, at Niels Parsberg ej kunde drive Gaarden uden Vønder. da han selv ikke havde haft færre end nogle og 60 Pløve til at drive den med foruden sine egne Pløve. Han haabede, at de dog ikke vilde kaste ham, Kone og Børn paa Møbbingen, men lade dem sidde til Xerminen, da han saa nok skulde slaffe Penge. Herpaa kunde Svogeren ikke gaae ind, og Ridemændene begynde altsaa at tazere Ejendommen. De toge Gaard, Mølle og Kirker, i alt 192 Tønder Hartorn, til en Pris af 50 Rbdr. Tønden eller 9,600 Rbdr. og Gaardens Bygninger til 800 Rbdr., 60 Tønder Rugseb til 4 Rbdr. Tønden, 93 Tønder Byg til 4 Slettedalere

Tønden, 124 Tønder Havre til 1 Rbdr. Tønden, desuden 62 Ræs Halm til 2 Mk. 8 St. Ræset og 350 Ræs Hø til 1 Slettedaler Ræset, i alt Korn, Halm og Hø for 739 Rbdr.; end videre 61 Øgen for 28 Rbdr. Parret, 49 Køer og Kvier til 9 Slettedaler Stykket, 2 Tyre til 6 Rbdr. Stykket, 1 sky Ko til 4 Rbdr., 2 spæde Kalve 1 Rbdr., 76 Faar 1 Rbdr. Stykket, i alt for Kvæget 1327 Rbdr.; hvilket udgjorde i alt for Høvedgaard, Bygning og Beset-ning 12,706 Rbdr. Spec. 4 Mk. 8 St., saa at Niels Parsberg endnu fik 1 Mk. 6 St. til gode. Som Tjer af Riestrup udstædte denne i Juli s. A. et Forbud imod at gaa over hans Marker og Enge. Men det varede ikke længe, førend ogsaa han maatte bje sig under Tidens haarde Tjrh og pant-sætte Gaarden med de samme 192 Tønder Hartorn til Christoffer Lindenov til Rindersvold, og hans Gæld til denne var dog ifkun 3000 Rbdr. Dette skete allerede i September 1664. Han vedblev endnu nogen Tid at falbes Gaardens Tjer og aflyste Aaret efter Bejen over Engen i Nørkær langs med Fjorden. I Anledning af Bejen fra Nørholm til Aalborg i samme Ret-ning havde han Strid med Domsapillet i Viborg og med Christian Urne og Axel Urne til Marfvnsholm. 1666 blev der aftagt den Landskingsdom, at han ikke kunde formene Bønderne denne Vej; men disse skulde holde den ved Rige og ikke høre over Riestrups Enge. I Martz 1669 var Niels Parsberg død, og hans Ejendomme bleve da delte imellem hans Kreditore, hvorved Præsten i Sønderholm og Frelsev Hr. Niels Eskesen for en Sum af 123 Rbdr. fik Anvisning paa en Del af Herlighedsbretten til disse to Kirker, beregnet til 40 Rbdr. en Tønde Hartorn, Hjønt de jo vare pantfattede til Christoffer Lindenov; flere andre fik ogsaa Del deri, og en af dem fik for 450 Rbdr. Udlæg i Møllen, der ligeledes var sat i Pant til Riestrups ny Tjer.

Under Rjøsbenhavns Belejring havde Christoffer Lindenov i Følge kongeligt Paabud maattet optage paa egen Kredit store Pengesummer til Rigens Tjeneste, for at indkjøbe Levnedsmidler og sende dem til Hoffoldningen. Alt maatte betales dyrt, da næsten enhver i Rjøsbenhavn var tungten til at søge til de to Smaalande for at kjøbe, hvad der behøvedes under Belejringen. Det blev vel senere paalagt Statmesteren Hr. Hannibal Schæfsted at gøtgjøre ham disse Udlæg; men i Aaret 1670 havde han endnu ikke set en Daler.

Da hans Gaarde og Gods under Krigen vare bleve aldeles ødelagte,

RIESTRUP

i Jylland.

jaa at han, naar Statterne bleve udrede, neppe havde det nødtørftige til at leve af, havde de mange Aars Rente tillige med Kapitalernes Opsigelse til forskjellige Tider og Retsfager med Omkostninger og Dommerpenge til Følge, at han blev stæbt i den allerførste Nød. Deesaarsag ansøgte han i Januar 1670 Kongen om at faa anvist en aarlig Sum til Afregning, for at han nogenlunde kunde tilfredsstille sine Kreditorer; Renterne havde nu naaet Kapitalens dobbelte Vælsø. Sin Ansøgning ender han med de Ord, at han dog ej kan tro, at Kongen for hans lange og tro Tjenestes Skyld vil lade ham vorde aldeles ødelagt, og dette netop for hans Trostid og den af ham ydede Forstrækning til Staten. Nogle Dage senere blev det paalagt Kammerkollegiet at fyldestgøre en Del af hans Krav i Overensstemmelse med Ansøgningen. 3 April det følgende Aar havde Rentemesterne opgjort hans Regnskaber, og det viste sig da, at han havde til gode 19,520 Rdlr. fra 1658 indtil Udgangen af 1661, dertil Rente af 5000 Rdlr. fra den sidst nævnte Tid 2,775 Rdlr. i Følge Høiesteretsdom og Officereernes Vidnesbyrd, Rente og Omkostninger end videre 950 Rdlr., Resten af sin Indtægt af Nykjøbing Amt fra 1658 til 1661 575 Rdlr., saa at hans Krav i det Hele udgjorde 23,820 Rdlr., hvorfra dog Skulde afgaa 577 Rdlr., som han skylde i Amiralitetet i Følge Regnskab af 1668. Efter Kammerkollegiets Indstilling fik han i August f. A. Kongetienderne af følgende Sogne og Byer: Ulstrup i Aars Herred, Gjerbing i Høllum Herred, Ellidshøj, Svenstrup, Ribe, Veggerby, Vnderup, Sønderup, Sulderup og Voxlev i Hornum Herred, Gilling, Kolne, Sindal, Uggerby, Vindelev, Horne og Lønbj i Horns Herred, Taars, Lyngby, Sejlsstrup og Høstrup i Borglum Herred, Svenstrup, Strøm, Tranum, Lerup og Besløs i Han-Herred, Aastrup, Vindelev og Dobrup i Slet Herred og end videre i Løgstør Birk 84 Huse af $\frac{1}{3}$ indtil 6 Sctr. Hartkorn, de fleste paa 3 Sctr., Egholms Land under Vor Frue Sogn i Aalborg 2 Gaarde og i Sønderholm Sogn og By 3 Gaarde, i alt 466 Ddr. 3 Sctr. 3 Fdt., „ $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn til en Pris af 50 Rdlr. Lønbj, hvilket udgjorde 23,317 Rb. 6 St., eller 10 $\frac{1}{2}$ Rdlr. 23 St. mere end hans Krav; denne lille Sum udrede han. Den næst forrige Eier af Røstrup Jorpen Marthin var død f. A.; i dette Stykke blev det faldet, at hans Enke Fru Anne Helvig Gyldenstjerne skulde beholde Landgilden af Egholms Land og af de 3 Gaarde i Sønderholm Sogn og By, ligesom og at St. Budolphs Kirke skulde have Land-

gilden af 3 Gaarde i Høstheris By ligesom hidtil. 1673 kjøbte Christoffer Lindenov 1 Gaard og 1 Gadehus i Sønderholm By af Hans Friis til Kladsøholm og 2 Gaarde i denne By af Brødrene Hans og Christoffer Steensen og 1674 7 Halvgaarde i Høstheris, 11 Gaarde og 46 Huse i Rør Herred, Sundby Sogn og By og i Øster-Hæsling Sogn 5 Gaarde og 1 Halvgaard af Frederik Thurensen til Bremerdold, Stadsverste i Kjøbenhavn og Medlem af Krigskollegiet. Kongen havde Indløsningsret i alle de sidst nævnte Gaarde og Huse.

Den sidste Eier af Eften Lindenov var hans Søn Kommerceraad Christian Lindenov, der i Aaret 1685 afhændede Røstrup til Hans Frederik v. Lewetzau til Døholm, Generalmajor til Hest. Gaardens Hartkorn var 112 Ddr., Høstherisretten til Sønderholm og Frelsev Kirke 48 Ddr.; men Begravelsen i den først nævnte Kirke skulde vedblive at tilhøre Eften Lindenov; end videre medfulgte Røstrups øde Mølle, der i sin Velmagt skylde 60 Ddr. Mel, og i Sønderholm Sogn og By 22 Gaarde, 1 Bol og 20 Huse, i Høst-trup 3 Helgaarde, 2 Halvgaarde og 4 Huse, i Frelsev Sogn 2 Gaarde, i Voxlev Sogn 1 Helgaard, 1 Halvgaard, 1 Bol og 1 Mølle, i Røstrup 1 Gaard, i Uggerby Sogn 2 Gaarde, i Hornum Sogn og By 1 Gaard, Mølgaard 1 Gaard, Røstrup 1 Gaard, i Ellidshøj Sogn, Dunderup 2 Gaarde, i Rørholm Sogn og By 6 Gaarde, 5 Halvgaarde og 2 Halvbol, i St. Budolphs Sogn 7 Gaarde og Høstherisretten af 2 „Kirkegaarde“, i Høstheris Herred, Dunderup Sogn, Klammeholm By 1 Gaard og 1 Mølle og i Høllum Herred, Sjørsing Sogn, Store Rebild By 3 Gaarde; hele Høstheris udgjorde 386 Ddr. „ Sctr. 2 Fdt. „ $\frac{1}{2}$ Alb., og Skoven var paa 100 Soins Olden. Det var sandsynligvis ogsaa paa Grund af Pengetrang, at Christian Lindenov afhændede sin fæderne Gaard; thi han havde pantfattet nogle Kongetiender til Generalen, nemlig: Rørholm, Ellidshøj, Dobrup og Svenstrup i Øster-Han-Herred, og disse bleve efter hans Død i Aaret 1690 i Følge tidligere Domme ublagte til Lewetzau. Denne sidste købte 1696. Han var gift med Lucie Emerense v. Brockdorff. Deres Søn Christian Frederik v. Lewetzau ejede efter dem Røstrup. Han var General og Ridder af Elefantordenen, blev danst Greve 1751 og var gift første Gang med Christense Lindenov Kantzau, der købte 1734, og derpaa fra 1735 med Sofie Hebevig Kantzau.

RIESTRUP

i Jylland.

Den 12te Martz 1756 oprettede han et Stamhus af sine Gøbser Røstrup, Torstedlund, Aastrup og Dverklit, i Steden for hvilke to sidste senere traadte Røstrup, samt Albøl, og end videre en Gaard i Kjøbenhavn. Røstrups Hartkorn var den Gang 1,057 Tdr., og hele Stamhusets 2,206 Tønder. Grev Lewetzau døde i April s. A., og hans Enke besad derpaa Stamhuset indtil sin Død i Aaret 1775. I Følge Stamhusbrevet gif det derpaa over til Iver Rosenfrands, en Søn af Frederik Christian Rosenfrands til Rosenholm og Nygaard og Fru Dorte Reebtz, hvis Moder Fru Lucie Emerense v. Lewetzau var en Datter af Grevens Broder, Generallieutenant Theodosius v. Lewetzau til Nyholm og Sofie Hebevig v. Grabow. Han var født 1749, fik i Decbr. 1775 Patent paa Navnet Rosenfrands-Lewetzau, blev Kammerherre og ægtede 1779 Komtesse Juliane Sofie Wedel, der døde 1782 i en Alder af 20 Aar, og derpaa 1786 Sofie Margrete Virgittie Motke, død 1792. Ved hans dødelige Afgang i Aaret 1787 uden Livsarving tilfaldt Stamhuset en Sønesøn af Grevens Søster Emerense v. Lewetzau i hendes Ægteskab med Johan Otto v. Raben. Den ny Stamhusbesidder Siegfried Viktor v. Raben fra Aalholm fik i Oktober 1787 Patent paa Navnet Raben-Lewetzau, blev Geshjerneråd, Kammerherre og Storfors af Danebrog og var gift med Komtesse Antoinette Elisabeth Holstein fra Petharborg. I Følge Bevilling af 21de Maj 1811 traadte en Fideikommisskapital paa 380,000 Rbdr. Kurant i Steden for Stamhuset, og den blev senere omstrent til 109,000 Rbdr. Sølv.

Røstrup blev derpaa solgt som fri Ejendom til Stamhusbesidderens Broder, Frederik v. Raben, som kort efter afhændede Gaarden til Johan Mikael Nergaard, der siden gjorde Dpud. Nu maatte det Lewetzauske Fideikommiss atter overtage Ejendommen, som derpaa blev solgt til Advokat Roulund, den bekendte frifindede yllste Stenderdeputerede (valgt 1834). Efter hans Død i Martz 1845 ejede hans Enkefrue Gaarden indtil 1847, da hun solgte den til Cand. juris Th. J. A. Møllerup. Han udskyffede en Del af Gøbset og solgte Stoven til Staten. Derpaa afhændedes Hovedgaarden og det øvrige af Gøbset tillige med Tienberne til Fr. Schönnau, der dog aldrig fik Skjøde paa Ejendommen, da han ikke nøje overholdt Kjøbefontrakten. Dgaa Møllerups Dø blev tagen under Skiftebehandling, og 1851 blev Røstrup hderligere udskyftet. Hovedgaarden —

med Unbtagelse af 550 Tønder Land Eng, der blev solgt til et Interessentskab — og Husmandsgøbset blev kjøbt af den senere Hoffjægermester Ste mann, imedens Tienberne og Resten af Gøbset blev afhændede til Dvertrigskommisær Christiansten og ere senere igjen gaaede over i andre Hænder. Hoffjægermester Ste mann døde i en ung Alder, og af hans Enke kjøbte hans Faber Kammerherre E. R. v. Ste mann, tidligere Stiftamtmand i Aalborg, i Aaret 1855 Røstrup uden noget Gøds, og efter hans dødelige Afgang har hans yngre Søn Kammerjunker S. A. v. Ste mann for 3 til 4 Aar siden overtaget Gaarden og er dens nuværende Eier.

I Følge Røstrups Forbehold for Aarene 1839—40 udgjorde Hovedgaardens Taxt 105 Tdr. 1 Stp. 3 Fdk. Ager og Engs Hartkorn. Gaarden blev breen af Ejeren selv; men Mejeriet, 170 Røer, var bortforpagtet for 12½ Rbdr. r. S. aarlig for hver Ko. 1833 blev Hovedgaardens Bygninger efter en ny Burbering brandsforsikrede for 52,600 Rbdr. Sølv. Røstrups Vandmølle var bortforpagtet paa 10 Aar fra 1ste Novbr. 1830 at regne, mod 400 Rbdr. S. i aarlig Afgift, Statter af Hartkornet, 1 Tde. 4 Stp. 3 Fdk. Møllestyld, og Møllens og de andre Bygningers Vedligeholdelse. Vøndergøbsets hele Ager og Engs Hartkorn var 589 Tdr. 6 Stp. „ Fdk. 2¼ Alb., hvortil kom umatrukeret Hartkorn 3 Tdr. 1 Stp., Møllestyld 1 Tde. „ Stp. 2 Fdk. og 2 Tdr. 2 Stp. Stovstyld. De aarlige Indtægter af Gøbset vare i Korn 22 Tdr. 3¼ Stp. Rug, 218 Tdr. 1¼ Stp. Byg, 146 Tdr. 5¼ Stp. Havre, og i Penge 646 Rbdr. 29½ S. Sølv og 73 Rbdr. Sebler; Smaarebset 23 Lam, 29 Gæs, 48 Høns og 920 Kog, og desuden ybedes der 1451 lgebage og 408 særfliste Dage om Aaret. Hele Assurancejammen for Hovedgaarden, Bygningerne paa Gøbset og Kirkerne var 139,340 Rbdr. De Gaarden tilhørende Kirke- og Konge- tienber udgjorde:

Matrukeret Hartkorn, enkelt Tienbe,	Tienbe ybende Hartkorn, enkelt Tienbe,
Sønderholm Sogn 12 Tdr.	med 235 Tdr. 2 Stp. 2 Fdk. 1½ Alb.
Frejlev Sogn . . . 12 —	79 — — 1 — 1 —
Nørholm Sogn . . . 48 —	250 — 5 — 3 — 1 —
i alt 144 Tdr. matr. Kirke- og Konge-Tienbe Hartk.	med 1130 Tdr. 1 Stp. 2 Fdk. 1 Alb. Tienbe ybende Hartkorn.

RIESTRUP

i Jylland.

Af disse Tiender svarede i uforanderlig aarlig Afgift af 880 Ldr. 4 Sldr. Tiende ydende Hartf. 98 Ldr. 7 Sldr. 1 $\frac{1}{2}$ Fdk. Rug, 217 Ldr. „ Stp. 1 Fdk. Byg og 296 Ldr. 7 Sldr. „ $\frac{1}{2}$ Fdk. Havre; af Gaarden Klisgaard i Nørholm Sogn blev der ydet 72 Rdr. 4 Mk. 9 St. i Penge, næmlic 28 Ldr. 3 Sldr. „ $\frac{1}{2}$ Fdk. Byg efter Kapittelstægt 2 Rdr. 3 Mk. 6 St. for 1 Lde.; i Kærven ydedes Afgiften af 249 Ldr. 5 Sldr. 2 Fdk. 1 Alb. foruden nogen fast Afgift i Korn og Penge; i alt blev der ydet i fast Korn- og Penge-Afgift 106 Ldr. 5 Sldr. 1 $\frac{1}{2}$ Fdk. Rug, 234 Ldr. 3 Sldr. 3 Fdk. Byg og 310 Ldr. 3 Sldr. 2 $\frac{1}{2}$ Fdk. Havre og 199 Rdr. 5 Mk. 7 St. Den halve Kvægtiende indbragte 33 Rdr. 5 Mk., imedens den anden Halvdel tilhørte Præstefalbet. Fiskeriet i Limfjorden gav en aarlig Indtægt af 500 Rdr. — Præsten i Sønderholm

havde i Kraft af en Underretsdom 18 Ldr. Byg aarlig i Gødtjivrelse for Nørholm Sogns halve Kongetiende.

I Aaret 1851 havde Rstrup 393 Ldr. Ager og Engs Hartforn, hvoraf selve Gaarden 96 Ldr. 6 Sldr. 2 Fdk. 1 $\frac{1}{4}$ Alb.; Gøbset var 54 Fæstegaarde med 258 Ldr. 3 Sldr. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. og 1 Arvesæstegaard med 5 Ldr. 2 Sldr. 2 Fdk. „ $\frac{3}{4}$ Alb. og 96 Huse med 33 Ldr. 1 Stp. 3 Fdk. „ $\frac{3}{4}$ Alb., og deraf vare 31 Huse uden Jord. — For Tiden er Hovedgaardens Hartforn omtrent 79 Ldr.

Hovedbygningen udgjør 3 Fløje paa en Etage af Grundmur og er opført 1723 af General E. v. Lewetzau; den har tidligere været større. Paa Gaarden er et Kapel, hvori der en Gang om Maanedes holdes Gudstjeneste af Præsten i Øster-Sornum. Iblant Udhusene findes en af Landets største Læber.



